

Warszawa, 10. maja 2019 r.

Dr hab. Tadeusz Moskalik – prof. nadzw. SGGW
Katedra Użytkowania Lasu
Wydział Leśny
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

OCENA

osiągnięcia naukowego oraz istotnej aktywności naukowej dra inż. Adama Kaliszewskiego vel Kieliszewskiego w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk leśnych, w dyscyplinie leśnictwo

Podstawą wykonania oceny jest pismo nr RN-000-365/2019 podpisane przez dr hab. Iwonę Skrzecz, Sekretarza Rady Naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa w Sękocinie Starym z dnia 11 kwietnia 2019 r. informujące mnie, że zgodnie z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów zostałem powołany na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dra inż. Adama Kaliszewskiego vel Kieliszewskiego.

Ocenę dorobku naukowego oraz istotnej aktywności naukowej Habilitanta wykonano w oparciu o dostarczoną dokumentację, obejmującą wniosek dra inż. Adama Kaliszewskiego vel Kieliszewskiego o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego z dnia 18 lutego 2019 r., odpis dyplomu doktorskiego, autoreferat w języku polskim oraz angielskim, osiągnięcie naukowe pt. „**Wyzwania wobec polityki leśnej w Polsce w świetle członkostwa w Unii Europejskiej**” (stanowiące cykl 10 artykułów), wykaz opublikowanych prac naukowych oraz twórczych prac zawodowych wraz z informacją o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki.

Informacja o kandydacie

Dr inż. Adam Kaliszewski vel Kieliszewski uzyskał dyplom mgra inż. leśnictwa w 2001 roku na Wydziale Leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W tym samym roku obronił również pracę magisterską w zakresie ochrony środowiska na Międzywydziałowych Studiach Ochrony Środowiska Uniwersytetu Warszawskiego. Stopień naukowy doktora nauk leśnych uzyskał w 2010 roku na podstawie rozprawy pt. „Analiza struktur instytucjonalnych i instrumentów ekonomicznych w ochronie leśnej przyrody w

Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Stanisław Zając.

Po ukończeniu studiów pracował on na stanowisku technologa (2001-2002), a później asystenta (2002-2010) w Zakładzie Ekonomiki i Polityki Leśnej w Instytucie Badawczym Leśnictwa w Sękocinie Starym. Po zmianach organizacyjnych IBL zakład ten znalazł się w strukturze Zakładu Zarządzania Zasobami Leśnymi IBL. Od roku 2010 do chwili obecnej zatrudniony jest on na stanowisku adiunkta.

Zainteresowania naukowe Habilitanta skupiają się głównie na zagadnieniach związanych z problematyką dotyczącą szeroko rozumianej polityki leśnej.

Ocena osiągnięcia naukowego

Przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe, będące podstawą wszczęcia przewodu habilitacyjnego, stanowi cykl dziesięciu oryginalnych publikacji naukowych (6 autorskich i 4 współautorskich) pod wspólnym tytułem: **„Wyzwania wobec polityki leśnej w Polsce w świetle członkostwa w Unii Europejskiej”**. Sześć artykułów zostało opublikowanych w Leśnych Pracach Badawczych, trzy w Sylwaniu i jeden w Folia Forestalia Polonica, Series A – Forestry. Publikacje te dotyczą formułowania, realizacji, rewizji i aktualizacji celów polityki leśnej w Polsce. Łączny Impact Factor osiągnięcia naukowego wynosi 1,727, a suma punktów według punktacji MNiSW 133.

Problem badawczy, którego podjął się Autor, jest bardzo interesujący. Analiza poszczególnych elementów składowych polityki leśnej wraz z propozycjami jej ewentualnych zmian są niezmiernie istotne nie tylko z teoretycznego, ale i praktycznego punktu widzenia. Dokonane bowiem w ostatnich latach przeobrażenia w sferze gospodarczej, pojawiające się sytuacje o charakterze katastrof ekologicznych, związane z globalnymi zmianami klimatycznymi wraz z coraz większymi oczekiwaniami społecznymi w stosunku do powierzchni leśnych stawiają nowe wyzwania przed leśnictwem. Wyzwaniom tym muszą sprostać strategie wyznaczane między innymi w ramach polityk leśnych poszczególnych państw. Zaznaczyć należy, co podkreśla Autor, że Unia Europejska nie prowadzi osobno wyodrębnionej wspólnej polityki leśnej. Ustanawia ona jednak „twarde prawo”, obowiązujące również w Polsce (na mocy Dyrektyw) oraz przyjmuje długoterminowe strategie dotyczące leśnictwa.

Osiągnięcie naukowe dra inż. A. Kaliszewskiego vel Kieliszewskiego składa się z dwóch głównych części. Pierwszą z nich stanowi cykl pięciu artykułów pod wspólnym tytułem „Cele polityki leśnej w Polsce w świetle aktualnych priorytetów leśnictwa w Europie”, opublikowanych w Leśnych Pracach Badawczych oraz jeden artykuł pt. „Cele i

priorytety „Polityki leśnej państwa” w świetle porozumień procesu Forest Europe (dawniej MCPFE)”, zamieszczony w czasopiśmie „Sylwan”. Autor wskazał w nich kierunki zmian „Polityki leśnej państwa” w oparciu o analizę procesów politycznych kształtujących politykę leśną w Europie, a także trendy w polityce leśnej wybranych krajów europejskich. W pierwszych dwóch częściach cyklu zostały poruszone problemy kształtujące politykę leśną w Europie, mające wpływ na lasy i leśnictwo oraz scharakteryzowano najważniejsze priorytety polityki leśnej w okresie od 1998 do 2016 r. W kolejnych dwóch artykułach poddano analizie polskie i zagraniczne dokumenty programowe i strategiczne związane z lasami i leśnictwem, a także krajowe i ponadregionalne strategie rozwojowe. W piątej części analizowano treść dokumentów wypracowanych w trakcie podejmowanych w Polsce prac nad narodowym programem leśnym. Uzupełnieniem poruszanej tematyki jest artykuł zamieszczony w Sylwanie, który porusza zagadnienia polityki leśnej z punktu widzenia zobowiązań wynikających z uczestnictwa Polski w Ministerialnym Procesie Ochrony Lasów w Europie (MCPFE), obecnie funkcjonującym pod nazwą Forest Europe.

Drugą grupę publikacji stanowią cztery artykuły dotyczące problematyki zwiększania lesistości Polski po wstąpieniu do Unii Europejskiej. Zwiększenie lesistości kraju stanowi bowiem jeden z najważniejszych celów wskazanych w „Polityce leśnej państwa”. Autor wyraźnie wskazał w nich, że wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej w roku 2004 i zachodzącymi zmianami społeczno-gospodarczymi na obszarach wiejskich obserwowany jest znaczący spadek dynamiki zalesień. Sytuacja ta wynika przede wszystkim z powodu aktywnie realizowanej polityki rolnej i jest przejawem słabości instrumentów polityki leśnej.

Przedstawione publikacje, szczególnie 6 pierwszych, cechują się logicznym układem treściowym i w sposób dogłębny przedstawiają zagadnienia związane z polityką leśną państwa. Podkreślić należy, że razem stanowią one wspólną, interesującą całość, przedstawioną w sposób uporządkowany. Zostały one napisane klarownie, z poprawnie zastosowaną metodyką, a wyciągnięte wnioski są bardzo interesujące, wskazując atuty i słabe strony polityki leśnej państwa. Wiele z nich ma duże znaczenie praktyczne, co zresztą Habilitant również podkreśla w swoim Autoreferacie. Cytowana literatura, odnosząca się zarówno do aktów prawnych jak i artykułów oraz opracowań innych autorów jest bardzo liczna, obejmując zarówno pozycje krajowe jak i zagraniczne (głównie europejskie).

Uważam że wzbogaceniem przedstawionych rozważań w podjętym temacie mogłoby być przeprowadzenie analizy SWOT i sugeruję Autorowi, aby w przyszłości podjął się tego typu opracowania. Przedstawia ono bowiem w sposób syntetyczny słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia określonych działań.

Generalnie stwierdzić należy, że osiągnięcie naukowe jest własnym opracowaniem Autora i jego poziom naukowy spełnia standardy habilitacyjne. Jest ono dobrze udokumentowanym i przemyślanym dziełem naukowym. Przedstawione publikacje świadczą o głębokiej znajomości przez Habilitanta przedstawianej problematyki oraz umiejętności łączenia aspektów naukowych prowadzonych badań z ich praktyczną implementacją.

Ocena istotnej aktywności naukowej i dydaktycznej

Zainteresowania naukowe dra inż. A. Kaliszewskiego vel Kieliszewskiego dotyczą różnego rodzaju zagadnień związanych z polityką leśną państwa i zarządzania zasobami leśnymi. Jego dorobek publikacyjny, oprócz osiągnięcia naukowego, stanowi 36 oryginalnych prac, opublikowanych w czasopismach recenzowanych, rozdziałach w monografii i jednej monografii, w tym 8 pozycji dotyczy listy czasopism indeksowanych w bazach Web of Science. Sumaryczny Impact Factor (IF) według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania wynosi 6,891. Artykuły z IF zostały opublikowane przede wszystkim w czasopiśmie Sylwan (6), Biomass and Bioenergy (1) oraz New Zealand Journal of Forestry Science (1). Liczba cytowań według bazy Web of Science (12. luty 2019 r.) wynosi 2. Liczba cytowań nie jest zbyt imponująca. Osiągnięcie wyższych wskaźników możliwe jest jedynie poprzez lokowanie swoich publikacji w wysoko punktowanych czasopismach zagranicznych, co Habilitant w ostatnich latach rozpoczął.

19 artykułów zostało opublikowanych w czasopismach nie ujętych w bazie Web of Science. Są to Leśne Prace Badawcze (10), Folia Forestalia Polonica, Series A-Forestry (2), Journal of Forest Science (2), Studia i Materiały CEPL w Rogowie (2), Acta Mycologica (1), Working Papers of the Finnish Forest Research Institute (1) oraz Revista de Administración, Finanzas y Economía (1). Ponadto jest on autorem 1 monografii i 7 rozdziałów w monografiach. Łączna liczba punktów MNiSW wg wykazów z roku opublikowania wynosi 334. Większość artykułów zostało opublikowanych po doktoracie.

Dotychczasowe badania Habilitanta koncentrują się na trzech głównych obszarach, obejmujących następujące zagadnienia:

1. cele i instrumenty realizacji polityki leśnej,
2. perspektywy rozwoju i wykorzystania zasobów drewna jako odnawialnego surowca i źródła energii,
3. zarządzanie zasobami leśnymi i analiza efektywności gospodarowania w leśnictwie.

Pierwsza grupa zagadnień dotyczy analizy instrumentów ekonomicznych trwałej gospodarki leśnej, przede wszystkim związanych z realizacją pozaprodukcyjnych funkcji

lasów oraz dotyczących prawnych aspektów ochrony przyrody w lasach. Badania w tym zakresie prowadził w ramach 1 międzynarodowego (EFFE) i 14 krajowych projektów badawczych.

Drugi obszar jego działalności naukowej stanowi problematyka wykorzystania drewna jako odnawialnego surowca i źródła energii oraz rozwijania plantacyjnej uprawy drzew szybkorosnących. Badania w tym zakresie skupiały się na ocenie potencjału zwiększania podaży drewna w perspektywie krótko- i długookresowej, ze szczególnym uwzględnieniem drewna na cele energetyczne oraz analizie założeń i realizacji polityki leśnej w zakresie promocji i wspierania wykorzystania drewna. Zagadnieniom tym poświęcone były 4 projekty badawcze, w których brał czynny udział.

Trzeci obszar zainteresowań Habilitanta dotyczy efektywności gospodarowania w leśnictwie i odnosi się do konsekwencji ekonomicznych zjawisk kłęskowych w lasach, korzyści i dystrybucji efektów programu zalesieniowego w Polsce oraz analizy kosztów odnowienia naturalnego wybranych gatunków lasotwórczych. Zajmował się on również konsekwencjami ekonomicznymi ochrony przyrody w lasach i określaniem ekonomicznego znaczenia wybranych nieдрzewnych pożytków leśnych w Polsce oraz możliwościami dywersyfikacji przychodów z działalności ubocznej i dodatkowej w leśnictwie.

Dr inż. A. Kaliszewski vel Kieliszewski brał udział w charakterze kierownika lub wykonawcy w 1 międzynarodowym (finansowanym przez Komisję Europejską) oraz 34 krajowych projektach badawczych, finansowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Instytut Badawczy Leśnictwa, Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Komitet Badań Naukowych.

Wyniki swoich badań przedstawiał na 6 międzynarodowych i 8 krajowych konferencjach i seminariach naukowych, w tym trzykrotnie w formie posteru.

Ważny obszar jego działalności naukowej stanowi współpraca międzynarodowa. W ramach realizacji projektu badawczego „Evaluating Financing of Forestry in Europe” (EFFE) w 2003 r. odbył 3-miesięczny staż naukowy w Europejskim Instytucie Leśnym w Joensuu (Finlandia). Uczestniczył w 4 konsorcjach i sieciach badawczych (2 akcje COST, 1 projekt ERA-NET i 1 projekt EFI Network Fund).

Jest on promotorem pomocniczym w jednym przewodzie doktorskim oraz sprawuje opiekę naukową nad jedną doktorantką. Opiekował się również 6 studentami i stażystami z instytucji zagranicznych.

Wykonał recenzję 1 projektu badawczego oraz 16 recenzji artykułów naukowych, w tym 3 dla renomowanych czasopism międzynarodowych (Environmental Management i Forest Policy and Economics). Od 2010 r. do chwili obecnej pełni funkcję redaktora działowego w „Leśnych Pracach Badawczych”.

W latach 2008-2012 byłem członkiem Rady Naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa.

W latach 2014-2015 współpracował z Ośrodkiem Statystyki Leśnictwa i Ochrony Przyrody w Urzędzie Statystycznym w Białymstoku jako ekspert w zakresie opracowania podstaw metodycznych rachunku satelitarnego leśnictwa. W latach 2005-2006 był on członkiem Zespołu Specjalistów UNECE/FAO ds. Wspierania i Pomocy w Trwałym Rozwoju Sektora Leśnego w Europie Środkowej i Wschodniej oraz WNP, a od 2017 r. pełni funkcję zastępcy Krajowego Korespondenta ds. Globalnej Oceny Zasobów Leśnych – FRA 2020. Trzykrotnie uczestniczył jako ekspert Ministerstwa Środowiska w międzynarodowych spotkaniach ekspertów dotyczących polityki leśnej. Wykonał również 13 ekspertyz.

Do osiągnięć dydaktycznych Habilitanta zaliczyć należy opracowanie programu nauczania oraz przeprowadzanie zajęć z „Zarządzania przyrodą i środowiskiem” dla studentów kierunku „Ochrona przyrody i krajobrazu” w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Prowadził również wykłady w Instytucie Badawczym Leśnictwa, Polskim Centrum Akredytacji oraz Mokotowskim Uniwersytecie Trzeciego Wieku. Jest autorem około 50 artykułów popularnych i doniesień naukowych.

Zaangażowanie Habilitanta w działalność naukową, organizacyjną i dydaktyczną oceniam bardzo pozytywnie. Jego osiągnięcia zaprezentowane w przesłanych do recenzji materiałach zostały przygotowane z dużą starannością w sposób uporządkowany. Zawarta w nich treść przedstawia osobę dojrzałą naukowo, zaangażowaną w działalność instytucji, w której jest zatrudniona. Świadczy zresztą o tym, między innymi, pięciokrotne przyznanie mu Nagrody Dyrektora Instytutu Badawczego Leśnictwa.

WNIOSEK KOŃCOWY

Przedstawiony do recenzji dorobek Pana dra inż. Adama Kaliszewskiego vel Kieliszewskiego uważam za znaczący z naukowego punktu widzenia. Osiągnięcie naukowe, przedstawione w formie cyklu dziesięciu publikacji, porządkuje i poszerza wiedzę wnosząc nowe, oryginalne elementy badawcze do zagadnień związanych z polityką leśną państwa.

Uważam, że dorobek ten jest wystarczający pod względem ilościowym, jak i jakościowym w stosunku do wymagań stawianym kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego, spełniając kryteria zawarte w obecnie obowiązujących przepisach.

Jednocześnie opowiadam się za nadaniem stopnia doktora habilitowanego, co wyrażę w głosowaniu na posiedzeniu Komisji.

Jordan Moskalik